

เทคนิคทางกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่าน (Transmission Electron Microscope) และกล้องจุลทรรศน์แบบใช้แสง (Compound light Microscope) สำหรับศึกษาโรคในพืช

พัชรี อารุง

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

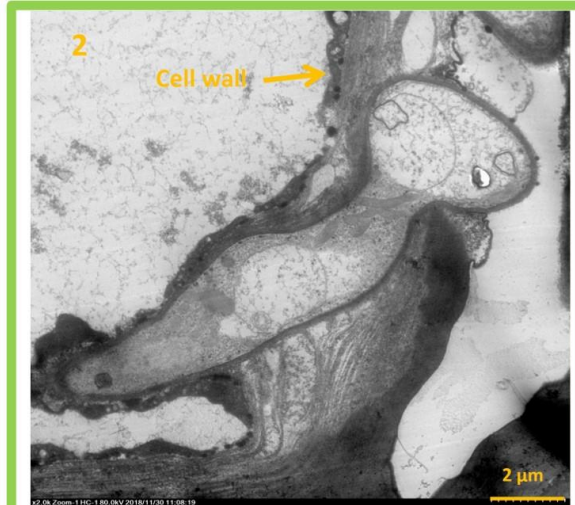
ฝ่ายเครื่องมือและวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (มิถุนายน 2565)

โรคพืชคือลักษณะอาการที่ผิดปกติของพืช อีกทั้งยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งสาเหตุเกิดจากสิ่งไม่มีชีวิตเช่น ชาติอาหาร สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม อาการเหล่านี้ไม่มีการแพร่ระบาดจะพบในเฉพาะบางพื้นที่หรือบางช่วงเวลาเท่านั้น ส่วนสิ่งมีชีวิตที่ทำให้เกิดโรคนั้น เช่น เชื้อรา เชื้อแบคทีเรีย ไฟโตพลาสมา ไวรัส ไวรอยด์ ไล้เดือนฝอยศัตรูพืช มีการแพร่ระบาดได้อาจปนเปื้อนมากับดินหรือเศษซากพืชในดิน แพร่ผ่านทางแมลงพาหะ ลม และน้ำ เหล่านี้มักเข้าทำลายเนื้อเยื่อและโครงสร้างภายในเซลล์พืชทำให้เกิด รอยขีด บาดแผล รวมถึงอาการเหี่ยวเฉา แคระแกร็น ทрудโทรม ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับสรีระของพืชทุกส่วนไม่ว่าจะเป็น ราก ลำต้น ใบ ดอก และผล ทำให้เกิดผลกระทบทางด้านคุณภาพและปริมาณผลผลิตลดลง ทำให้เกิดการขาดแคลนผลผลิตสู่ตลาดในการบริโภคและเกิดความเสียหายในระดับประเทศอีกด้วย

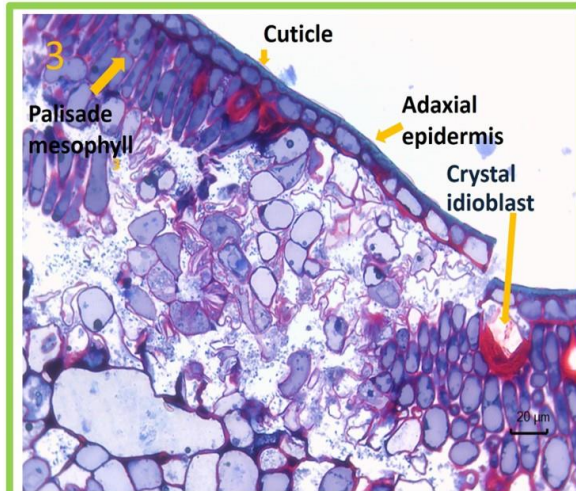
การนำเทคนิคทางกล้องจุลทรรศน์มาศึกษาการเข้าทำลายของเชื้อก่อโรคในพืชนั้นทำให้เราเห็นรายละเอียดมากกว่าที่ตาเราสามารถมองเห็นและยังช่วยให้เราทราบถึงการเข้าโจมตีทำลายในส่วนของโครงสร้างภายในเซลล์ของพืช ซึ่งตัวอย่างที่นำมาศึกษาต้องผ่านขั้นตอนการเตรียมตัวอย่างทางเคมีแทนที่ด้วยพลาสติกผสมและนำไปตัดด้วยเครื่องตัดเนื้อเยื่อแบบอัลตราไมโครโทม (Ultramicrotome) มีดที่ใช้ตัดเป็น มีดแก้ว หรือ มีดเพชร ภาพถ่ายที่ได้จากกล้องจุลทรรศน์แบบใช้แสงเห็นโครงสร้างโดยรวมของชั้นเซลล์ภาพที่ได้เป็นสองมิติเป็นภาพขาว ดำ สามารถบอกขนาดและลักษณะของเชื้อก่อโรคที่ทำลายโครงสร้างภายในเซลล์พืชรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเซลล์ที่ถูกทำลายในไซโทพลาซึมมีโครงสร้างขนาดเล็กที่ทำหน้าที่เฉพาะเรียกว่า ออร์แกเนลล์ (organelle) ได้อย่างละเอียด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยทางด้านโรคพืชในพืชที่ต่างชนิดได้เป็นอย่างดี นำไปใช้ประกอบกับผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นซึ่งรายละเอียดเหล่านี้ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญของ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ในการสืบค้นข้อมูลจากบทความทางวิชาการหรืองานวิจัยท่านอื่นที่มีลักษณะงานที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมและสามารถตอบโจทย์งานวิจัยของเราได้

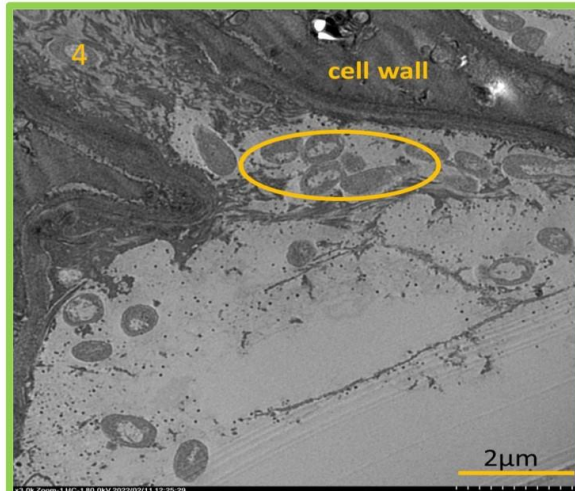
ภาพเนื้อเยื่อมะม่วงที่เกิดโรค ตัดตัวอย่างหนา 1,000 นาโนเมตรภาพจากกล้องจุลทรรศน์แบบใช้แสง (Compound light Microscope)

ภาพเนื้อเยื่อมะม่วงที่เกิดโรค ตัดตัวอย่างหนา 70 นาโนเมตรภาพจากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่าน (Transmission Electron Microscope)

ภาพเนื้อเยื่อใบมะกรูดที่เกิดโรค ตัดตัวอย่างหนา 1,000 นาโนเมตรภาพจากกล้องจุลทรรศน์แบบใช้แสง (Compound light Microscope)

ภาพเนื้อเยื่อใบมะกรูดที่เกิดโรค ตัดตัวอย่างหนา 70 นาโนเมตรภาพจากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องผ่าน (Transmission Electron Microscope)

เอกสารอ้างอิง

1. John J. Bozzola. Conventional specimen Preparation Techniques for Transmission Electron Microscopy of Cultured Cells, Electron Microscopy Methods and Protocols, 2nd Edition, New Jersey: Humana Press; 2007: 1–18 pp.
2. P. Umroong and P. Kotepong. Ultrastructure studies of fungus *Colletotrichum gloeosporioides* cause of Anthracnose disease of mango by microscope technique. In Microscopy and Microanalysis Research. The Journal of The Microscopy Society of Thailand Res., Vol. 32 (2) pp. 1-5. Published 30 October 2020.